

ANTISZEMITA
GYŰLÖLET-BŰNCSELEKMÉNYEK
ÉS INCIDENSEK

HAVI ÖSSZEFOGLALÓ

2020. JÚLIUS

TETT ÉS VÉDELEM
LIGA

TARTALOMJEGYZÉK

Vezetői összefoglaló	3
A Tett és Védelem Liga	4
A jelentésről	5
Módszertan	7
Antiszemita gyűlöletcselekmények – 2020. július	10
Gyűlöletbeszéd	10
További gyűlöletcselekmények	12
Közösségi hírek, reakciók	13
Hivatalos és civil reakciók	14
Egyéb hírek	15
A Tett és Védelem Alapítvány hivatalos eljárásban kezdeményezett ügyei	16
A hónap krónikája	17
Kapcsolat és támogatás	18
Felhasznált irodalom	18
Impresszum	19

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

Az antiszemitizmus elleni küzdelem jelentős része az antiszemita incidensek előfordulásának nyomon követése. A Tett és Védelem Liga egyik célja, hogy a társadalom szélesebb köreiben felhívja a figyelmet az antiszemitizmusra. Ennek elsődleges eszköze a közéletben előforduló gyűlölet-bűncselekményekkel kapcsolatos folyamatos és szakmailag megalapozott monitoringtevékenység. Az antiszemita incidensekre és egyéb gyűlöletcselekményekre vonatkozó információk gyűjtése és elemzése hiányában sem a zsidó közösségek, sem az egyének számára nem lehet valós védelmet biztosítani. Az adatgyűjtés eredményét a Tett és Védelem Liga havi rendszerességgel közzéteszi havi jelentések formájában, az egyes országokra/régiókra vonatkozó megállapítások összefoglalóját pedig éves jelentésben publikálja.

A jelentések kétféle cselekménnyel foglalkoznak: antiszemita gyűlölet-bűncselekményekkel és gyűlölet motiválta incidensekkel. A jelentések mindkét cselekményt összefoglalóan 'gyűlöletcselekményeknek' nevezik.

Az antiszemita gyűlölet-bűncselekmények és az egyéb típusú gyűlölet-bűncselekmények közötti fő különbség az antiszemita motiváció megléte. Az egyes országok eltérő törvényei és jogszabályi alkalmazásai következtében változó, hogy a büntetőjog szerint mely antiszemita incidensek számítanak bűncselekménynek. Előfordulnak olyan gyűlölet motiválta cselekmények is, amelyek ugyan felzaklatják a zsidó közösséget, mégsem tekinthetők bűncselekménynek, például a szólásszabadság égisze alatt. Az általános áttekintés megszerzése és az időbeli változások vizsgálata érdekében a Tett és Védelem Liga szerint mindkét típusú cselekmény dokumentálására szükség van.

A minél szélesebb körű monitorozás érdekében a Tett és Védelem Liga többféle forrást alkalmaz. Az események regisztrálásán kívül, az egyes incidensek különböző jellemzőit is számba vesszük. A dokumentálás során rögzítjük a cselekmények helyszínére, elkövetőjére (amennyiben ismert), célpontjára és (esetleges) következményeire vonatkozó adatokat, valamint megkülönböztetjük egymástól az eltérő cselekménytípusokat.

Ebben a hónapban Alapítványunk három antiszemita gyűlöletcselekményt azonosított, mindhárom a gyűlöletbeszéd kategóriájába tartozott. Két esetben zsidózás történt, az egyiket a pápai polgármester követte el, a másikat egy Facebook-oldal nevében követték el. A harmadik esetben egy olyan fekete zászlót lógattak ki egy lányfalui házra, amin SS-jelvény volt.

A További gyűlöletcselekmények kategóriájába ebben a hónapban nem került hír. Ebbe a fejezetbe kerülnek azon hírek, események melyek bár gyűlöletcselekmények, az időpontjuk ismeretlen, vagy jelenték-

telenségük illetve az antiszemita szándék egyértelműségének hiánya miatt nem képezik részét a statisztikának.

Július hónapban egy Alapítványunk jogsegélyszolgálatának közreműködésével tett

feljelentés ügyében hozott ítéletet a bíróság. A bűncselekmény még 2018. áprilisában történt, amikor a tettes egy kanadai rabbit bántalmazott Budapesten az Árkád üzletházban.

A TETT ÉS VÉDELEM LIGA

Az elmúlt évtizedben erősödött az antiszemitizmus Európában. Az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének (FRA)¹ felmérései és a Rágalmazásellenes Liga (ADL) Global 100² tanulmányai jól mutatják az antiszemitizmus széles spektrumát és időbeli változásait.

Az antiszemita incidensek az események tartalmát, megnyilvánulási módját és elkövetőit tekintve meglehetősen különböznek egymástól a monitorozott országokban. A modern antiszemitizmus leginkább az iszlamizmushoz és a szélsőséges jobb-, illetve baloldali csoportokhoz köthető. Iszlamista megnyilvánulások leggyakrabban Nyugat-Európa azon országaiban fordulnak elő, ahol nagyobb számú muszlim lakosság él, míg Kelet- és Közép-Európában ritkaságnak számítanak. A szélsőbaloldali antiszemitizmus Nyugat-Európában gyakran az anticionizmus álcája mögé bújik, és rendszerint a közel-keleti

konfliktushoz köthető. Kelet- és Közép-Európában a jobboldal zsidókkal szembeni előítéletességének van hagyománya, és nem csupán a fasizmushoz és a nácizmushoz köthető, hanem időnként populista-nacionalista csoportok köreiből is megjelenik. Az elmúlt évtizedben számos országban érezte magát egyre nagyobb veszélyben a zsidó közösség. A veszélyérzet nem csak a zsidók és zsidó intézmények ellen irányuló fizikai támadások terjedése miatt növekszik, hanem az egyre terjedő összeesküvés elméletek, a gyűlölet online megnyilvánulásai és az olyan politikai kampányok miatt is, amelyek be kívánják tiltani például a brit milá szertartást és a kóser étkezést.

Az antiszemitizmus elleni harc egyre sürgetőbb probléma Európában. A Tett és Védelem Liga azért jött létre, hogy felfedje a modernkori antiszemitizmus mozgatórugóit és hatékony védelmet biztosítson ellene.

¹ Az EU alapjogi ügynöksége: „antiszemitizmus – az európai unióban 2008 és 2018 között rendelkezésre álló adatok áttekintése”

² [HTTPS://GLOBAL100.ADL.ORG](https://global100.adl.org)

A JELENTÉSRŐL

Az antiszemitizmus általános megítélése és kezelése sokszor szélsőséges. Egyrészt hallani olyan hangokat, amelyek lekicsinylik az ilyen cselekmények, megnyilvánulások súlyát. Az is előfordulhat azonban, hogy egy-egy kirívó eset kapcsán az a kép alakul ki, hogy ezek az esetek elárasztják a közéletet. A valós problémák kezelésének elengedhetetlen feltétele a tényleges helyzet megismerése, amelynek egyik eszköze az antiszemita gyűlölet-bűncselekmények és incidensek³ monitorozása.

A Tett és Védelem Liga 2019-től kezdve Európa 7 országában folytat monitoringtevékenységet. Első lépésként jelenleg Ausztriában, Csehországban, Norvégiában, Lengyelországban, Romániában, Szlovákiában és Svédországban gyűjtünk adatokat, később további országokra is ki fogjuk terjeszteni tevékenységünket. Az antiszemitizmus monitorozását illetően az országoknak megvannak a maguk sajátosságai, melyek között meglehetősen nagy különbségek fedezhetők fel. Bizonyos országokban több olyan szervezet is működik, amely a Tett és Védelem Ligához hasonló céllal rendelkezik, míg máshol elhanyagolható mértékű vagy egyáltalán nincsen hasonló tevékenység. A Tett és Védelem Liga semmi esetre sem szeretne a meglévő szervezetek helyébe lépni, információcserére törekszünk és együttműködések szeretnénk létrehozni.

A havi jelentéseken túl, az incidensek részletes elemzését ismertető éves összefoglaló jelentéseket is készítünk. A jelentéseket angol nyelven, illetve a legtöbb esetben a helyi nyelven is közzétesszük.

A gyűlölet-bűncselekmények elleni küzdelem kiemelt fontossággal bír, mivel ezek eltérnek más bűncselekménytípusoktól. Ezek a bűncselekmények és incidensek egyfajta üzenetnek tekinthetők, nem csak az adott áldozatra, hanem egy nagyobb közösség felé irányulnak. Az antiszemitizmus és az egyéb gyűlölet-bűncselekmények tehát nem csak egy adott személyt, hanem az egész társa-

dalom szerkezetét támadják. Ez természetesen nem csökkenti az áldozatok által átélt fájdalmat és lelki traumát. Ezen bűncselekmények gyakran nem csak az áldozatokra vagy a tulajdonukra jelentenek veszélyt, de gyakran az áldozat önbecsülése és méltósága is csorbát szenved. Az incidensek azt érzékeltetik, hogy az áldozat nem egyenrangú tagja vagy egyáltalán nem is tagja a társadalomnak. Mivel a gyűlölet-bűncselekmények általánosságban az áldozat valamely (vélt vagy valós) megváltoztathatatlan tulajdonsága ellen irányulnak, az áldozat szinte védtelen. Az áldozatok sokszor félnek, hogy hasonló vagy még rosszabb atrocitások érik majd őket, ha azonosítják az elkövetőket az illetékes hatóságnál. Az incidensek nem megfelelő kezelése könnyen vezethet másodlagos viktimizációhoz, amikor az áldozat elhiszi, hogy ő a hibás, amiért például nem volt elég elővigyázatos, stb. Ezek a típusú bűncselekmények, mint már említettük, egy egész közösséget érintenek. Áldozatai sokszor felcserélhetők, mivel számos esetben a támadás nem egy bizonyos személyre irányul, hanem bárkire, aki az adott megtámadott csoport tagja. Ez azt jelenti, hogy a megtámadott csoport minden tagja potenciális áldozattá válik és félhet, hogy a jövőben ő maga is ilyen előítélet motiválta bűncselekmény célpontja lesz. Ez különösen igaz azokra a csoportokra, amelyek hosszú idő óta ki vannak téve az előítéletességnek. Annak hosszas bizonyítása szükségtelen, hogy a zsidóság ebbe a körbe tartozik. Ezen cselekmények sértik azt a normát, miszerint a társadalom tagjai egyenlők. Az ilyen incidensek nem megfelelő kezelése az egész társadalomra nézve súlyos következményekkel járhat, hiszen egyrészt felbátorítja az elkövetőket, hogy hasonló cselekményeket kövessenek el, másrészt az egész társadalom összetartó erejét csonkítja⁴.

Nem túlzás azt állítani, hogy kevesebb gyűlölet-bűncselekményt jelentenek és dokumentálnak, mint amennyi valójában

³ Részletekért lásd a *Műszertan* fejezetet.

⁴ Levin és McDevitt 1999, 92-93; OSCE/ODIHR 2009a, 19-21; OSCE/ODIHR 2009b, 17-18; Perry 2001, 10).

történik. Az elkövetett és a bejelentett bűncselekmények számában való országokbeli eltérés nem feltétlenül köthető a zsidók számához. A kevesebb bejelentett cselekmény egyik oka, hogy az áldozatok sokszor nem jelentik az eseteket a rendőrségen vagy az illetékes hatóságnál. Ennek több magyarázata lehet. Sokan nem bíznak abban, hogy a hatóságok megfelelően kezelik az eseteket, akár felkészületlenség, akár előítéletesség okán. Bizonyosan sok áldozat van továbbá, aki nem ismeri a vonatkozó jogszabályokat vagy nem tudja hova fordulhatna segítségért. Az áldozatok tarthatnak attól, hogy védett tulajdonságuk kiderül és a bejelentés miatt még többet fognak szenvedni, illetve azt is feltételezhetik, hogy a hatóságok nem

tudják majd bizonyítani a gyűlöletmotivációt, így a bejelentés hiábavaló.

A civil szervezetek segíthetnek ezen problémák orvoslásában, együttműködhetnek a rendőrséggel és az illetékes hatóságokkal, valamint egyfajta közvetítő szerepet is betölthetnek az áldozat és a hatóság között. A civil szervezetek által készített jelentések alkalmasak lehetnek arra, hogy felhívják a hivatalos szervek figyelmét a gyűlölet motiválta bűncselekményekre és az összegyűjtött adatok alapján hosszú távú trendeket rajzoljanak fel. A civil szervezetek segíthetnek egy-egy eset jogi útra terelésében, jogi védelmet nyújthatnak az áldozatoknak, és egyéb módon segíthetik őket.

MÓDSZERTAN

A jelentések kétféle cselekménnyel foglalkoznak: gyűlölet-bűncselekményekkel és gyűlölet motiválta incidensekkel, melyeket az EBESZ a következőképpen definiál⁵ (OSCE/ODIHR 2009b, 15–16):

- gyűlölet-bűncselekmény: olyan a büntetőjog szerinti bűncselekmény, amelyet emberek bizonyos csoportjaival szembeni előítélet motivál⁶
- gyűlölet motiválta incidens: olyan cselekmény, amely szintén az emberek bizonyos csoportjaival szembeni előítéleten alapul, de nem éri el a bűncselekmények szintjét

Az egyes gyűlölet-bűncselekmények kiemelt jelentőségét mutatja, hogy számos ország büntető törvénykönyve elkülönülten foglalkozik ezekkel az esetekkel. Habár az antiszemitizmusnak létezik egy széles körben elfogadott meghatározása (lásd IHRA 2017), a gyűlölet-bűncselekményekre vonatkozóan jelenleg nincs egy következetes definíció a Tett és Védelem Liga által monitorozott országokban.

A jogi következmények is eltérőek az egyes országokban, így előfordulhat, hogy ami bűncselekménynek számít az egyik országban, nem törvényellenes egy másikban. Egyértelmű példa erre az ún. holokauszttagadás, amely Magyarországon például jogellenes, míg a Tett és Védelem Liga által monitorozott számos másik országban nem törvénysértő. A Tett és Védelem Liga adatgyűjtése meglehetősen széleskörű, igyekszünk minden esetről beszámolni jelentéseinkben, ugyanakkor előfordulhat, hogy egymáshoz hasonló eseteket bizonyos országokban bűncselekményként, míg máshol „csak” incidensként tartunk nyilván. Mindig az adott ország büntető törvénykönyve szerinti meghatározást vesszük alapul. Úgy véljük, hogy e különbségek okozta problémák idővel csökkenni fognak, ahogy egységes meghatározásokat

és jogszabályi rendelkezéseket fogadnak el az Európai Unióban.

Jelentéseinkben részletesen ismertetjük a gyűlölet motiválta incidenseket és bemutatjuk, hogyan igyekszünk kezelni a problémákat. Jelentéseink nemzetközi és független monitorozásokon, helyi tudósítóktól szerzett információkon, valamint azonos vagy hasonló ügyekkel foglalkozó szervezetek gyűjtötte adatokon alapulnak.

A havi jelentések a lehető legtágabb értelemben veszik számba az antiszemitizmus motiválta gyűlölet-bűncselekményeket és gyűlöletincidenseket, bemutatva azok elkövetőit, célpontját, módszereit és üzenetét. A célpont lehet személy, csoport, rendezvény, épület, emlékmű vagy egyéb tulajdon. Fontos azonban, hogy az antiszemita motivációt meg lehet állapítani, azaz, hogy az elkövető a zsidósághoz való tartozás vagy annak feltételezése miatt választotta az adott célpontot. Ilyen módon lényegtelen, hogy a feltevés valós-e: a zsidósághoz való vélt tartozás is elegendő.

A monitorozás során gyűlöletcselekménynek tekintünk minden esetet, amely a gyűlölet-bűncselekmény kategóriájába tartozik. Ezek lehetnek az adott ország büntető törvénykönyve által nevesített bűncselekmények (például közösség tagja elleni erőszak, közösség elleni uszítás, nemzetiszocialista rendszer bűneinek tagadása, önkényuralmi jelképek használata), azonban a büntető törvénykönyvben szereplő egyéb tettek is, ha az előítéletes motiváció bizonyítható.

A gyűlöletcselekmények azonosításakor különböző, a monitorozás során rögzített indikátorok⁷ vizsgálata alapján döntünk arról, hogy az adott tettnek lehetett-e antiszemitizmus a motivációja.

Az antiszemita gyűlöletcselekmények minél szélesebb körű monitorozásához sokféle forrás együttes használatára van szükség. A média figyelésén és helyi tudósítók beszámolóin túl, a Tett és Védelem Liga az

⁵ A gyűlölet-bűncselekmények tudományos meghatározása rendkívül ellentmondásos és szerteágazó. (Erről bővebben lásd Chakraborti és Garland 2009, 4–7). Ezek a definíciók fontos adalékként szolgálhatnak a bűncselekmények megértéséhez, a gyakorlati munkában azonban nehezen használhatóak. Ez tette szükségessé egyszerűbb, gyakorlatiasabb meghatározások kialakítását.

⁶ Ez alapján például a gyűlöletbeszédet az EBESZ nem tekinti gyűlölet-bűncselekménynek, mivel az adott viselkedés az előítéletes motiváció nélkül már nem lenne bűncselekmény (OSCE/ODIHR 2009a, 24). Ennek általunk való kezelését lásd később.

⁷ Ezeket a *Módszertan* részben ismertetjük.

áldozatok bejelentéseire támaszkodik. Magyarországon 24 órás forródrót működik, amely megkönnyíti a bejelentést. Célunk, hogy más országokban is létrehozzunk hasonló szolgáltatást, hogy a helyi nyelveken lehessen bejelentéseket tenni. Ezen kívül lehetőség van névtelen online bejelentésre is, ennek különösen nagy jelentősége lesz a beszámolóink szempontjából. Ha az áldozat nem tud vagy nem szeretne bejelentést tenni, a Tett és Védelem Liga közvetítő révén tudja támogatni az áldozatot a folyamatban. Közvetítő lehet az áldozat családtagja, ismerőse, az incidens tanúja vagy egy másik civil szervezet.

A Tett és Védelem Liga deklarált célja, hogy szoros kapcsolatban álljon a hatóságokkal, mivel bizonyos országokban az incidensek áldozatai vagy tanúi először a hatóságokat értesítik.

Fontos információforrást jelentenek a különböző médiumok: televízió, rádió, valamint a sajtó nyomtatott és internetes változata. A jelentések lényeges részét képezi a mostanában egyre nagyobb fenyegetettséget jelentő úgynevezett virtuális gyűlölet monitorozása.

A közbeszédet szakértői csoport monitorozza. Célunk, hogy a média egyre növekvő szeletét folyamatos megfigyelés alatt tarthassuk. A monitorozás kiterjed nagyjából az összes fogható tévé- és rádióadóra, minden nagyobb példányszámú nyomtatott sajtótermékre, valamint az online hírportálokra, a közösségi oldalakra és a szélsőséges, gyűlöletkeltő honlapokra is. A monitorozás folyamata rendszeresen és következetesen, pontosan kidolgozott szabványok alapján történik.

A monitorozott gyűlöletesemények között vannak olyanok, amelyeket a statisztika részének tekintünk, vannak azonban olyan incidensek is, amelyeket rögzítünk, de a havi statisztikába nem számítunk bele.⁸

Gyűlöletesemények, amelyek beleszámítanak a statisztikába:

- csak a monitorozott országban történt

gyűlöletesemények; nem számít, hogy az áldozat az adott ország állampolgára vagy sem

- minden cselekedet, incidens, atrocitás, amely zsidó személyek, szervezetek vagy tulajdon ellen irányul és ahol bizonyítható az antiszemita szándék vagy tartalom, vagy ha a támadás azért történt, mert az áldozat zsidó vagy azt gondolták róla, hogy zsidó
- bármilyen zsidó intézmény vagy épület tudatos és indokolatlan megrongálása (akkor is, ha a rongáláshoz nem társul további antiszemita üzenet [például egy zsinagóga ablakát bedobják kővel])
- a Tett és Védelem Ligának bejelentett antiszemita kommentek blogokon, fórumokon, közösségi oldalakon
- antiszemita és neonáci anyagok eljuttatása egyes zsidó személyekhez, szervezetekhez, intézményekhez
- antiszemita és neonáci anyagok kihelyezése zsidó személyek tulajdonához, zsidó szervezetekhez, intézményekhez
- Izraellel és a cionizmussal kapcsolatos kritikák, ha túlmennek a politikai közlésen és a hagyományos zsidóellenes sztereotípiák előhívását szolgálják
- események, melyek alkalmasak arra, hogy zsidókban félelmet keltsenek.

Gyűlöletesemények, amelyek nem számítanak bele a statisztikába⁹:

- az adott monitorozott országhoz és az ország zsidóságához köthető antiszemita gyűlöletesemények, amelyek valamilyen oknál fogva nem tartoznak a statisztikába (például nem az adott országban történtek, nem bizonyítható az antiszemita szándék, nem világosak az eset körülményei)
- gyűlöletkifejezések, amelyek rendszeresen megjelennek honlapokon, kommentekben és online fórumokon, de amelyekről nem érkezett bejelentés a Tett és Védelem Ligához
- egyéb hírek, amelyek csak közvetetten kapcsolódnak az antiszemizmushoz.

⁸ A kritériumok kialakításakor felhasználtuk a következőket: ADL 2012, CST 2013

⁹ A statisztikába nem számító gyűlöletesemények leírását módosítottuk; a jelenlegi leírások eltérnek a 2013-ban használt meghatározásoktól.

A regisztrált cselekmények több jellemzőjét is rögzítjük. Fentebb említettük a különböző indikátorokat, amelyek segítenek eldönteni, hogy az adott incidens elkövetését előítélet motiválta-e vagy sem.

Ezek az indikátorok az elkövető különböző jellemzőire, az áldozatra vonatkozó adatokra, az incidens helyszínére és időpontjára vonatkoznak. Az adatgyűjtés során ezeket rögzítjük. Ezen kívül vizsgáljuk és szintén lejegyezzük, hogy az adott cselekménynek voltak-e és ha igen, milyen – akár jogi – következményei.

A cselekmények regisztrálása mellett fontos azok kvalitatív különbségeit is rögzítenünk. Az esetek tipizálását kétféle módon végezzük. Az egyik kategóriarendszer szerint a következő típusokat különböztetjük meg: közösség elleni uszítás, közösség tagja elleni erőszak, önkényuralmi jelkép használata és holokauszttagadás.

A másik csoportosításkor a *Nézzünk szembe a tényekkel!* című útmutató ajánlása alapján a következő hétféle cselekménytípust különböztetjük meg¹⁰:

- Emberölés: halált okozó, személy elleni támadás
- Súlyos fizikai erőszak
 - személy elleni támadás, amely súlyos testi sértést okozhat
 - fegyverrel vagy más, sérülés okozására alkalmas eszközzel elkövetett támadás
 - tulajdon elleni támadás, amely során az ingatlanban tartózkodó emberek élete veszélybe kerül
 - bombák és levélbombák
 - emberrablás
- Támadás
 - személy elleni fizikai támadás, amely nem életveszélyes és nem súlyos
 - az áldozat védekezése vagy menekülése következtében sikertelen támadási kísérlet
 - emberek tárgyakkal való megdobálása, azt az esetet is beleértve, amikor a dobás célt téveszt

- Rongálás
 - tulajdon elleni fizikai támadás, amely nem okoz életveszélyt
 - tulajdon meggyalázása
 - gyújtogatás, amely nem okoz életveszélyt, sikertelen gyújtogatási kísérlet
- Fenyegetés
 - egyértelmű és konkrét szóbeli vagy írásos fenyegetés
 - „bombatámadás”, amelyről később kiderül, hogy csupán megtévesztés volt
 - zaklatás
 - rágalmozás
- Gyűlöletbeszéd
 - nyilvános gyűlöletbeszéd
 - virtuális gyűlöletbeszéd
 - sértő magatartás
 - egynél több címzettnek elküldött sértő írás
 - gyűlöltbeszéd az irodalomban és a zenében
- Diszkriminációs esetek

Elsődleges fontosságúnak tartjuk a gyűlöletcselekmények kontextusba helyezését is. Ezek az incidensek ugyanis nem légtüres térben léteznek és egyáltalán nem függetlenek attól a társadalmi és kulturális környezettől, amelyben történnek. Lényeges ezen cselekmények dinamikája is: sokszor inkább folyamatokról, mintsem különálló eseményekről van szó (Perry 2001, 8). A statisztikai adatokon kívül rövid leírásokat is közlünk az egyes esetekről, ami segít a cselekményt körülvevő környezet megértésében.¹¹ Az idősoros adatok elemzésekor pedig gondot fordítunk az események dinamikájának bemutatására.

¹⁰ CEJL 2012, 10–12

¹¹ Eppen az ilyen leírásokat tartja Perry (2001, 18) a Rágalmazásellenes Liga (ADL) jelentések egyik legnagyobb pozitívumának.

ANTISZEMITA GYŰLÖLET-CSELEKMÉNYEK – 2020. JÚLIUS

A Tett és Védelem Alapítvány júliusi monitoringtevékenysége során három antiszemita gyűlöletesekményt azonosított, melyek a gyűlöletbeszéd kategóriájába tartoztak.

GYŰLÖLETBESZÉD

Zsidózott a pápai polgármester

Forrás: : papa.ezalenyeg.hu, vadhajtasok.hu

2020. július 14. Az *Ez a lényeg* nevű pápai internetes újság írta meg, hogy Zsegraics Gyula Pápa fideszes polgármestere egy zsidózó Facebook-hozzászólást lájkolt és lényegében ő is hasonló kommentet fűzött hozzá.

forrás: papa.ezalenyeg.hu

Az eset a Facebookon a *Közösen Pápáért* csoportban történt meg. Itt osztott meg valaki egy cikket a *Vadhajtások.hu* szélsőséges, az oldal jelmondata szerint „*A legvadabb jobboldali portálról*”. Az írás címe: *Tóta W. Árpád Húsvét hétfőn egy gyomorforgató kereszténygyűlöletet birt írni* (sic!).

A *Vadhajtások* újságírója mielőtt még a teljes általa kifogásolt Tóta W. cikket idézné, hozzáfűzi a következőt: „*Az a kérdésünk van csupán, hogy az ilyen mint ez a Tóta W. miért nem takarodik, mondjuk Izraelbe Dániel Péter után?*”

Ehhez a *Vadhajtások* cikkhez írta hozzá egy csoporttag a következő kommentet: „*Azt a jó szájbaszekszueált kibuclakó, testét pénzért árusító, galliciai jöttment, fáraó által a piccába zavart nőstény emberszabásút, aki a világra szart, te selejt Taigetos túlélő!*” Ezt lájkolta Zsegraics Gyula és válaszolta erre: „*találó a fajtájára kicsit nyelvtörő formában.*”

Később a polgármester hozzászólása eltűnt a még meglévő megosztás alól és a

csoportból is kilépett – írja a pápai online újság.

Zsidózás egy Facebook-oldal nevében

Forrás: vbt.pestisracok.hu

2020. július 23. Varga-Bíró Tamás a *Pesti Srácok.hu* bloggere vett észre egy antiszemita hozzászólást a Facebookon.

Régebben Alapítványunk többször is foglalkozott Varga-Bíró Tamás antiszemita múltjával. Legutoljára a 2018. januári jelentésünkben írtunk róla, amikor a TEV nyílt levélben tiltakozott az ECHO TV-nél az egykori kurucinfős, szélsőjobboldali, holokausztrelativizáló és sokszor súlyosan zsidózó Varga-Bíró Tamás szerepeltetése ellen. Ezek után Varga-Bíró elnézést kért és úgy döntött, hogy határozatlan ideig visszavonul a közéleti szerepléstől és felhagy az írással.

A kommentet a távozó indexes újságírók fotósorozata alá írták és a szerzője a Cserdi község napokban elhunyt polgármesterének, Bogdán Lászlónak a facebookos rajongói oldala, a Bogdán FanPage, illetve nyilván az oldal adminja.

Ez a hozzászólás:

Egy roma munkatársatok sincs, szinte csak a kazincy utcai hűközségből merütek. Jobb is ha megszűntök. Belterjessé és unalmassá váltatok.

Ez „elsőre egy cigány(ok) által elkövetett antiszemita uszítás, ami egészen pontosan a numerus clausust kéri számon az Index szerkesztőségén” – írja VBT a Pesti Srácok oldalán.

forrás: vbt.pestisracok.hu

Aztán még ezeket kérdezi:

„Mivel a bejegyzést megejtő admin nyilván nem a több mint 110 ezer rajongó, illetve a 135 ezer követő nevében nyilatkozott, tudható-e esetleg, hogy ő kicsoda? Mármost névvel, arccal. Ha már egyszer le merté írni, hogy a zsidó Indexben nincsenek cigányok.

A komment írója egyeztetett-e a többi adminnal (már, ha több admin működteti az oldalt), és amit írt, az egész virtuális közösség működtetőinek nevében írta-e?

A közösség tagjai mennyiben értenek egyet ezzel a kijelentéssel?”

Később ezt a zsidózó kommentet törölték a hozzászólások közül.

SS-jelvény egy leányfalui házon

Forrás: 444.hu, Tett és Védelem, neokohn.hu, 168ora.hu

2020. július 27-28. A *444.hu* hírportál egyik olvasója küldte be az újságnak azt a fotót, amin egy leányfalui hétvégi házra kirakott fekete zászlón egy SS-jelvény látható.

A látvány annyira felháborított egy arra sétáló férfit, hogy fényképezni kezdte a házat. Az illető a *444*-nek azt mesélte, hogy ezt látva kijött a házból egy nő és mögötte valamivel egy férfi. A nő a szemtanú elbeszélése szerint azt mondta neki, hogy a férje 44. születésnapját ünneplik és ez egy 44-es szám. Amikor a fényképező azt mondta

az időközben odaérkező férfinak, hogy ez szerint egy SS-jelvény, ami tiltott önkényuralmi jelkép, ő pedig zsidó és zavarja a látvány, a férfi - állítása szerint - azzal válaszolt, hogy ők viszont nácik, hősüneknek pedig úgyis indul a vonata. A képeket készítő férfi ezek után távozott, de egy ott lakó barátja, akinek megmutatta a fotót, bejelentést tett a rendőrségen. A rendőrök hamarosan

ki is szálltak a helyszínre. A rendőrség miután kiszállt a helyszínre, a *444.hu* megkeresésére a következőket közölte:

„Egy „SS” zászló kihelyezése miatt érkezett bejelentés alapján érkeztek rendőrök 2020. július 25-én este egy leányfalui címre, ahol születésnap összejövetel zajlott. Kiderült, az elektromossághoz munkájuk révén kötődő résztvevők az ünnepelt 44. születésnapjára készítették a villám jelekkel szimbolizált zászlót. Amikor a rendőrök felhívták a figyelmüket a tiltott önkényuralmi jelképpel kapcsolatos hasonlóságra, azonnal eltávolították a zászlót. Bűncselekmény gyanúja nem merült fel, büntetőeljárás nem indult.”

Alapítványunk közleményt adott ki az ügyben:

„A TEV értetlenül és elképedve áll a rendőrségi állásfoglalás előtt, amely jó esetben ostobának, rossz esetben cinikusnak mondható. A rendőrség fellépése azért is érthetetlen és nem szokványos, mivel korábban rendíthetetlenül, kifogástalan szakmai alapossággal vizsgálta ki az ilyen és ehhez

hasonló bejelentéseket. A Pest Megyei Rendőr-főkapitányság közleménye továbbá szembe megy Magyarországnak az antiszemitizmussal szemben meghirdetett zéró tolerancia elvével és jelentősen rombolja a közbizalmat is.

A TEV határozottan elítéli a leányfalui történeteket és felajánlja a jogi segítséget a fotót készítő honfitársunk számára. A TEV álláspontja szerint, a ház tulajdonosa egyértelműen inzultálta az SS-jelvény nyilvános használatát szóvá tevő járókelőt, szóhasználata pedig alkalmas volt a közösségek méltóságának törvényben rögzített jogának súlyos megsértésére.”

forrás: 444.hu

TOVÁBBI GYŰLÖLETCELEKMÉNYEK

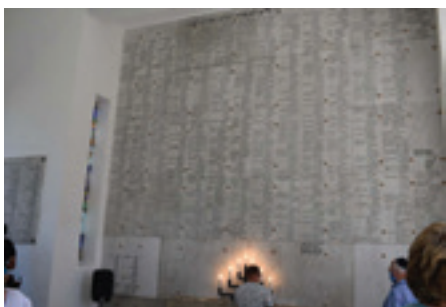
A Tett és Védelem Alapítvány monitoringtevékenysége során 2020 júliusában olyan esetet nem azonosított, amely bár gyűlöletcselekmény, az időpontja ismeretlen, vagy jelentéktelenségük illetve az antiszemita szándék egyértelműségének hiánya miatt nem képezi részét a statisztikának.

KÖZÖSSÉGI HÍREK, REAKCIÓK

Megemlékezések a holokausztról Nyugat-Dunántúlon

Forrás: kisalfold.hu, zaol.hu, vaol.hu

2020. július 5-6. A Soproni Zsidó Temetőben vasárnap emlékeztek meg arról a közel kétezer férfiről, nőről és gyermekről, akiket 1944. június 29-én a gettóból egy gyárépületbe tereltek, hogy néhány nappal később Auschwitzba szállítsák őket. Farkas Ciprián, Sopron polgármestere elmondta, Auschwitzban minden harmadik áldozat magyar volt, az elhurcoltak se soha nem fog begyógyulni a város láthatatlan szövetén, azt idővel nekünk kell újra

forrás: kisalfold.hu

szőni. Hozzátette, ma Sopronban mindenki biztonságban gyakorolhatja vallását. A 76 évvel ezelőtt történtek üzenete az, hogy nem engedhetünk utat a gyűlöletnek, mindent el kell követnünk a gyűlölet és a kirekesztés térnyerése ellen.

A holokauszt Keszthely környéki áldozataira emlékeztek a mártírok napján a hévízi siratófalnál. Az egykori hévízi zsinagóga helyén 2000-ben emelt holokauszt-emlékműnél dr. Szarka

forrás: zaol.hu

Lajos történész, az Immanuel Magyar–Izraeli Baráti Társaság elnöke felidézte, hogy 1944 májusában a keszthelyi gettóban gyűjtötték össze a térségbeli, így a hévízi zsidókat is, ahonnan június végén vitték őket Zalaegerszegre, s onnan július 5-én indult el velük a vonat Auschwitzba. A koncentrációs táborban két nap múlva „gázba fullasztották őket”, foglalta össze a mártírok drámáját

a szakember. A Nyugat-Balaton vidékére később visszatért zsidóság július első vasárnapját jelölte ki az emlékezés dátumául. A megemlékezés Goldschmied István (a képen jobb oldalt) héberül és magyarul elmondott imájával zárult.

A holokausztról emlékeztek meg Szombathelyen is. A város történelmének egyik legtragikusabb napjára emlékeztek vasárnap a Batthyány téren. 1944 július 3-án és 4-én 3600 zsidó honfitársunkat hurcolták el, többségük soha nem tért vissza. Hetvenhat évvel ezelőtt ezekben a napokban is igazi nyári meleg volt. Július 3-dika és 4-dike átlagos nap lehetett volna, ha nem 1944-et írunk. Ez a dátum azóta Szombathely történelmének tragikus napjai közé tartozik, hiszen ekkor történt, hogy több mint 3600 zsidó honfitársunkat marhavagonokba zsúfolva útnak indították Auschwitz felé, ahonnan a legtöbbször már nem volt visszaút. Márkus Sándor, a Szombathelyi Zsidó Hitközség elnöke a járványra utalva azt mondta, lélekben most is erősebben kerültünk ki a megpróbáltatásokból, mint az évezredek során már annyiszor. Városunkban a szokatlan körülmények között is van zsidó élet, van összetartás és van emlékezés. Soha nem felejtünk!

Dr. Székely János megyés püspök Anne Frank naplójából olvasott fel egy részletet, majd a történet felelőseiről beszélt – miután személyesen nem tudott részt venni a megemlékezésen –, üzenetét felvételtől hallgathatták meg a jelenlévők.

forrás: vaol.hu

HIVATALOS ÉS CIVIL REAKCIÓK

Vizsgálatot indítanak az Országgyűlésben a jobbkios képviselő zsidózó beszólásával kapcsolatban

Forrás: hirado.hu, tev.hu

2020. július 14-15. Az Országgyűlés július 14-i, az európai uniós gazdaságélénkítő csomagról szóló vitájában Deutsch Tamás is felszólalt. A Fidesz európai parlamenti képviselője arról beszélt, igazságtalan az uniós pénzek tervezett elosztása, illetve annak jogállamisági feltételekhez kötése. Deutsch Tamás arra is kitért: az ellenzéki pártok EP-képviselői nem a magyar érdekekre figyelnek, hanem Brüsszelben is a kormányt támadják és vádolják.

„Azok vádaskodnak, akik ha ma kormányon lennének, akkor a jobbkios politikai kebelbarátaik javaslatára összeírnák, listáznák a magyar közélet zsidó, illetve zsidó származású szereplőit, amely listázás elgondolásában egyébként semmilyen kivetnivalót nem talál a főpolgármesterük.” - mondta Deutsch Tamás.

Ezt követően az ülést levezető elnök megadta a szót Soltész Miklós KDNP-s képviselőnek, aki arról beszélt, hogy a Jobbkios-frakció egyik tagja szóban és mozdulatával is zsidózó utalásokat tett Deutsch Tamásra.

„Nunkovics Tibor teljesen egyértelmű szólást, illetve jelet tett, majd fölmutatott az emelvényen beszélő Deutsch Tamásra. Többen látták ezt, amit ön mondott, képviselő úr” – közölte Soltész Miklós.

A levezető elnök ezután arra utalt, hogy vizsgálat indulhat az ügyben.

Nunkovics Tibor ezek után azzal védekezett, hogy szerinte nem sértett meg senkit, de a jobbkios képviselő azt elismerte, hogy bekiabált Deutsch Tamás beszéde közben. Arra viszont már nem tért ki, hogy valójában mit is mondott.

„A bekiabálásért elnézést kérek, annak tartalma viszont semmilyen összefüggésben nincs azzal, amit önök itt most állítanak, és majd a jegyzőkönyv bizonyítani is fogja” – hangsúlyozta Nunkovics Tibor jobbkios országgyűlési képviselő.

A Jobbkios jelenlegi európai parlamenti képviselője, Gyöngyösi Márton még 2012-ben beszélt arról az Országgyűlésben, hogy listázni kellene az Országgyűlés és a kormány zsidó származású tagját. A jobbkios politikusnak nem ez volt az első ügye: 2012 februárjában még az MSZP jelentette fel holokauszttagadásért. A két párt azóta egymásra talált, és a tavalyi önkormányzati választáson már számos helyen közös jelölteket indított.

EGYÉB HÍREK

Vörös festékkel öntötték le Horthy Miklós szobrát

Forrás: hetek.hu, index.hu, magyar-nemzet.hu

2020. július 3-4. A *Hetek* egyik olvasója tájékoztatta arról a lapot, hogy a Szabadság tér melletti Hazatérés templománál található Horthy Miklós mellszobrot ismeretlenek vörös festékkel öntötték le. Horthy Miklós szobrát 2013 novemberében a Hazatérés temploma előterében az akkor még nemzeti

forrás: hetek.hu

radikális Jobbik kezdeményezésére állították fel. A szobor a református egyházhoz tartozó, ráccsal elzárt magánterületen áll. A szoborállítást többek között Rogán Antal akkori belvárosi polgármester is ellenezte Horthynak a zsidótörvények elfogadásában, illetve a holokausztban játszott szerepe miatt. A mellszobrot azért is állították fel a templom előterében, mert közterületen nem kapott volna engedélyt.

A Budapesti Rendőr-főkapitányság rongálás bűncselekmény miatt nyomozást rendelt el ismeretlen tettes ellen.

Másnap derült ki, hogy a tettes egy 45 éves nő, aki saját Facebook-oldalán ismerte be a tettét, ahol egy elég zavaros bejegyzésben meg is indokolta ezt. Többek között ezt írta:

„Elhatárolódás. Sem Horthy Miklós bűneivel, sem Horthy István büntudatával nem vagyok hajlandó azonosulni. Követelem, hogy az Orbán-kormány költözzön Székegyföldre. Le a székegy zászlót a Parlamentből. Köztársaságot újra.” – írta a posztban az elkövető.

A Mi Hazánk azt javasolta, hogy Horthyról nevezzenek el egy közterületet Újbudán

Forrás: MTI, nemzeti.net, 444.hu, propeller.hu

2020. július 25-27. Egy hónappal ezelőtt Alapítványunk is beszámolt arról, és a júniusi jelentésünkbe is bekerült, az azóta elhíresült vitáról, ami Budapest XI. kerületében történt. Ezen akkor arról vitatkoztak az önkormányzati képviselők, hogy egy addig névtelen közterület az előterjesztés szerint megkapja-e Nelson Mandela nevet. (Ekkor hangzott el László Imre DK-s polgármester téves és félresikerült értékelése Adolf Hitler munkásságának egy részéről. Később ezért a polgármester elnézést kért.) A képviselőtestület júniusban végül egyelőre elvetette a Mandela Park ötletét.

Ezek után terjesztett be Novák Előd önkormányzati képviselő, a Mi Hazánk alelnöke egy szerinte „kompromisszumos” javaslatot, hogy Mandela helyett Horthy Miklósról nevezzék el a Hadak útja és a Tétényi út közötti névtelen területet.

Azonban július 27-én az emiatt (is) összehívott rendkívüli képviselőtestületi ülés határozatképtelenség miatt elmaradt.

A TETT ÉS VÉDELEM ALAPÍTVÁNY HIVATALOS ELJÁRÁSBAN KEZDEMÉNYEZETT ÜGYEI

Bíróság: Nem erőszak megütni a rabbit

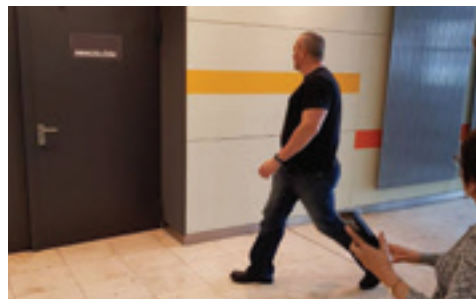
Forrás: 444.hu, szombat.org, tev.hu

2020. július 2. Mint arról Alapítványunk 2018. áprilisi jelentésében beszámoltunk, bántalmaztak egy kanadai rabbit Budapesten az Árkád üzletházban. Egy ismeretlen férfi minden előjel nélkül megütötte a rabbit, a fejéről leverte a kipát, majd tette után gyorsan távozott a helyszínről. A rabbi tartózkodó családtagoknak sikerült felvételt készíteni az elkövetőről, melynek alapján a Tett és Védelem Alapítvány jogsegélyszolgálatának közreműködésével feljelentést tettek a rendőrségen. A rendőrség példaértékű nyomozásának köszönhetően másnapra elfogták az elkövetőt és közösség tagja elleni erőszak vádjával gyorsított eljárás keretében továbbították az ügyet a bíróságra.

Az ügyben most hirdetett ítéletet a Pesti Központi Kerületi Bíróság és a bűncselekményt közösség tagja elleni erőszak büntette helyett becsületsértés vétségének minősítette és a vádlottat emiatt 3 év próbára bocsátotta. A bíróság szóbeli indoklása szerint a rabbi fejéről a kipa lesodrása ugyan kihívóan közösséggellenes volt és azt a vádlott megállapíthatóan vallási közösséghez tartozás miatt követte el, azonban egy további büntető törvényben rögzített tényállási elem, azaz a magatartás riadalom keltésére alkalmassága nem valósult meg, ezért a férfi cselekménye nem büntettnek, csak az enyhébb megítélésű becsületsértés vétségének minősül. A kerületi ügyészség álláspontja szerint a vádlott magatartása nemcsak alkalmas volt a riadalom keltésére, hanem az az érintett esetében ténylegesen be is következett, így a közösség tagja elleni

erőszak büntette maradéktalanul megvalósult. A kerületi ügyészség a bírósági ítélettel szemben eltérő jogi minősítés és súlyosabb büntetés, konkrétan végrehajtásában próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés kiszabása érdekében a vádlott terhére fellebbezést jelentett be.

Alapítványunk közleményben fejezte ki megdöbbenését a Pesti Központi Kerületi Bíróság döntésével kapcsolatban. „Nem árt emlékeztetni, hogy az igazságszolgáltatás az ítélettel nem csak a vádlottnak, hanem a társadalomnak is üzen. Ez az üzenet pedig jelenleg elég egyértelműnek tűnik: ha antiszemita vagy nyugodtan vedd le a zsidó vallású személy fejéről a kipát, akár a rokonai előtt, akár a bevásárlóközpontban. Az Országgyűlés nyilván nem ilyen ítéletre gondolt, amikor 2011. májusában a közösség tagja elleni erőszak keretein belül büntetni rendelte a védett közösségek tagjával szembeni kihívóan közösséggellenes, riadalomkeltésre alkalmas magatartást. Alapítványunk elégedettséggel nyugtázza, hogy az Ügyészség azonosult álláspontunkkal és fellebbezést nyújtott be az eltérő jogi minősítés és a súlyosabb büntetés kiszabása érdekében.” – olvasható a közleményben.

forrás: tev.hu

A HÓNAP KRÓNIKÁJA

Az alábbi táblázatban a jelentésben található összes esetet, eseményt kronologikus sorrendben mutatjuk be. A *Kategória* rubrika megmutatja, hogy az adott eseményről a jelentés melyik részében számoltunk be bővebben.

Sorszám	Dátum	Esemény	Kategória
1.	július 2.	Bíróság: Nem erőszak megütni a rabbit	A TEV hivatalos eljárásban kezdeményezett ügyei
2.	július 3-4.	Vörös festékekkel öntötték le Horthy Miklós szobrát	Egyéb hírek
3.	július 5-6.	Megemlékezések a holokausztról Nyugat-Dunántúlon	Közösségi hírek, reakciók
4.	július 14.	Zsidózott a pápai polgármester	Antiszemita gyűlöletcselekmények – Gyűlöletbeszéd
5.	július 14-15.	Vizsgálatot indítanak az Országgyűlésben a jobbikos képviselő zsidózó beszólásával kapcsolatban	Hivatalos és civil reakciók
6.	július 23.	Zsidózás egy Facebook-oldal nevében	Antiszemita gyűlöletcselekmények – Gyűlöletbeszéd
7.	július 25-27.	A Mi Hazánk azt javasolta, hogy Horthyról nevezzenek el egy közterületet Újbudán	Egyéb hírek
8.	július 27-28.	SS-jelvény egy leányfalui házon	Antiszemita gyűlöletcselekmények – Gyűlöletbeszéd

KAPCSOLAT ÉS TÁMOGATÁS

A Tett és Védelem Liga, mint európai szervezet helyi partnerekkel együttműködésben végzi munkáját. Magyarországi partnere a Tett és Védelem Alapítvány, amely zsidó szervezetek civil kezdeményezése és a zsidó tradíciókat követve kész határozott lépéseket tenni az egyre inkább elharapódzó antiszemita jelenségek visszaszorításáért.

Amennyiben bárkit vélt vagy valós zsidósága miatt bántalmazás vagy antiszemita inzultus ért, ne hallgasson, jelezze felénk, hogy az arra kijelölt csatornákon továbbítsuk az intézkedésre rendelt szervekhez!

Bejelentéseket az alábbi lehetőségek bármelyikén fogad az Alapítvány:

FORRÓDRÓT (+36 1) 5 1 00 000

Tett és Védelem Alapítvány honlapján: www.tev.hu/forrodrot

és Facebook-oldalán: www.facebook.com/tev-tett-es-vedelem-alapitvany

A Tett és Védelem Alapítvány munkája csak akkor lehet sikeres, ha sokan osztoznak azon elkötelezettségünkben, hogy megteremtjük a sérelmet elszenvedettek számára a tisztességes eljáráshoz való jogot, ezért arra kérjük, egyéni felajánlásával segítse az Alapítvány munkáját!

Adományát az alábbi bankszámlaszámon juttathatja el az Alapítványhoz:

13597539-12302010-00057157

A Tett és Védelem Alapítvány elérhetőségei:

Cím: 1082 Budapest, Baross utca 61.

Tel: +36 1 267 57 54, +36 30 207 5130

<http://www.tev.hu>, info@tev.hu

FELHASZNÁLT IRODALOM

2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről.

http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1200100.TV (utolsó letöltés: 2013.07.10.)

Anti Defamation League (ADL). 2012. 2011 Audit of Anti-Semitic Incidents.

CEJI, 2012. Tegyük láthatóvá a gyűlölet-bűncselekményeket! Nézzünk szembe a tényekkel! Útmutató a gyűlölet-bűncselekmények és előítélet motiválta incidensek monitorozásához. Facing Facts! projekt.

Chakraborti, Neil és Garland, Jon. 2009. Hate Crime. Impact, Causes and Responses. London: SagePublications.

Community Security Trust (CST). 2013. Antisemitic Incidents Report 2012.

Levin, Jack és McDewitt, Jack. 1999. Hatecrimes. In Encyclopedia of Violence, Peace and Conflict. szerkesztette Lester Kurtz, 89–102. San Diego: Academic Press.

OSCE/ODIHR. 2009a. Hate Crime Laws. A Practical Guide. Varsó: OSCE/ODIHR.

OSCE/ODIHR. 2009b. Preventing and responding to hate crimes. A resource guide for NGOs in the OSCE region. Varsó: OSCE/ODIHR.

Perry, Barbara. 2001. In the Name of Hate. Understanding Hate Crimes. New York: Routledge.

Társaság a Szabadságjogokért (TASZ). 2012. Gyűlöletbűncselekmények áldozatainak. Tájékoztató Kiadvány. Budapest: TASZ.

IMPRESSZUM

Kiadó: Tett és Védelem Liga,
Szalai Kálmán titkár

Szerkesztők: Nádasi Krisztián vezető kutató,
Brüsszel Intézet Kutatási és Incidenskövető Csoport
Dr. Bodó Kristóf ügyvéd, a Tett és Védelem Alapítvány
és a Brüsszel Intézet jogi képviselője
Bodó Gábor kutató, Brüsszel Intézet
Monitoring Csoportjának tagja
Tóth Gábor kommunikációs szakértő

Támogatás: Bodnár Dániel filozófus,
Tett és Védelem Liga Elnöke
Andrew Srulewitch igazgató, ADL

A kiadó köszönetét fejezi ki Dr. Kovács András szociológusnak,
a CEU professzorának a biztatásért és segítő tanácsokért.

A kiadó köszöni az áldozatvállalást azon önkénteseknek, akik szakértő
irányítás mellett hónapok óta szünet nélküli munkával segítették a
jelentés létrejöttét.

A jelentés egészének és bármely részletének felhasználása kizárólag
a kiadó írásos beleegyező nyilatkozatának birtokában engedélyezett a
forrás pontos megjelölésével.

2020 Budapest

TETT ÉS VÉDELEM LIGA

1040 Brüsszel, Rue de Froissart 109.
<http://www.apleu.org>

